

Samenvatting van LOWI-advies 2016-07

Verzoeker heeft geklaagd over een open brief in NRC, die volgens hem niet voldoet aan de wetenschappelijke vereisten. De open brief is ondertekend door een aantal personen.

Belanghebbende is niet een van de ondertekenaars, maar heeft volgens Verzoeker het initiatief voor de open brief genomen. In de klacht heeft Verzoeker aangevoerd dat in de open brief bewust verkeerde informatie wordt gegeven. De klacht bevat een uitgebreide analyse van de open brief en een gedetailleerde uitleg van Verzoekers standpunt.

De CWI heeft overwogen dat uit een e-mail van Belanghebbende aan Verzoeker valt af te leiden dat de open brief van de hand van Belanghebbende is. Verder heeft de CWI overwogen dat het stuk niet is geschreven onder de academische verantwoordelijkheid van de universiteit en dat de huidige aanstelling van Belanghebbende dit niet anders maakt. De CWI acht de klacht kennelijk ongegrond.

Het Bestuur heeft de klacht conform het advies van de CWI ongegrond verklaard. Daarna heeft Verzoeker een verzoekschrift ingediend bij het LOWI.

Hieronder worden de meest relevante bezwaren van Verzoeker weergegeven:

- tijdens de mondelinge behandeling van de klacht ten kantore van de ombudsman, heeft deze aan Verzoeker verteld dat er inderdaad sprake was van schending van de wetenschappelijke integriteit;
- Belanghebbende werkte ten tijde van de open brief aan een proefschrift, dat over hetzelfde onderwerp gaat. De begeleiders vanuit de universiteit waren collega's bij de organisatie waar Belanghebbende werkte. De activiteiten bij de universiteit en bij de organisatie waar Belanghebbende werkte, waren zodanig met elkaar verweven dat ze niet los gezien kunnen worden. Het Bestuur had daarom de Klachtenregeling niet naar de letter, maar naar de geest moeten toepassen. Verzoeker heeft het LOWI gevraagd de klacht te beoordelen op basis van de eigen regels en inzichten, in plaats van op basis van de Klachtenregeling van de universiteit;
- het is te gemakkelijk om te stellen dat de open brief geen wetenschappelijke publicatie is. Wetenschappers moeten ook professioneel verantwoord handelen bij de verspreiding van wetenschappelijke kennis in publieksmedia. De open brief houdt ogenschijnlijk een deskundigenadvies in, maar de stellingen en conclusies in de open brief zijn onjuist en niet onderbouwd.

Hieronder worden de meest relevante overwegingen uit het advies van het LOWI weergegeven:

- Verzoeker heeft zijn stelling dat de ombudsman heeft medegedeeld dat er sprake is van schending van de wetenschappelijke integriteit, niet onderbouwd. Reeds daarom kan dit niet leiden tot een gegrondverklaring. Verder is de ombudsman alleen bevoegd om een advies te geven over de ontvankelijkheid van een klacht, niet over de gegrondheid;
- het verzoek om de Klachtenregeling buiten beschouwing te laten wordt afgewezen. Wanneer een Bestuur een besluit neemt, gebeurt dat met toepassing van de Klachtenregeling van de betreffende instelling en ook het LOWI neemt bij de beoordeling van dat besluit in beginsel die Klachtenregeling tot uitgangspunt. Hetgeen Verzoeker heeft

aangevoerd, biedt geen grond om de Klachtenregeling onverbindend te achten of buiten toepassing te laten;

- in een eerder advies (2016-05) stelde het LOWI al vast dat de hier relevante Klachtenregeling in reikwijdte beperkt is gehouden en dat het Bestuur ervoor heeft gekozen om geen academische verantwoordelijkheid te dragen voor werk dat onder verantwoordelijkheid van een andere organisatie wordt verricht. Het LOWI kan het Bestuur volgen in zijn standpunt dat Belanghebbende de open brief destijds (mede) heeft opgesteld als medewerker van een andere organisatie en niet als medewerker van de universiteit, zodat de open brief niet valt onder de werking van de Klachtenregeling. Dat betekent dat het Bestuur de open brief niet kan toetsen aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. Reeds om deze reden is het verzoek ongegrond;
- verder is het de vraag of de hier aan de orde zijnde open brief naar zijn aard en inhoud kan worden gelijkgesteld aan wetenschappelijk onderzoek (of onderwijs) aan de universiteit. Alleen dan is er reden en ruimte voor toetsing aan de principes uit de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening;
- uit verschillende eerdere adviezen van het LOWI volgt de bestendige lijn dat ook “buitenuniversitaire activiteiten” onder omstandigheden kunnen vallen onder de werking van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening, namelijk wanneer deze activiteiten kunnen worden aangemerkt als wetenschapsbeoefening. Het enkele feit dat de handelingen worden verricht door een wetenschapper is niet genoeg om te kunnen toetsen aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening, daarvoor is meer nodig;
- de vraag of de betreffende open brief naar zijn aard en inhoud redelijkerwijs kan worden opgevat als wetenschapsbeoefening door middel van publicatie van (gesteld) wetenschappelijk onderzoek, wordt ontkennend beantwoord;
- de hier aan de orde zijnde open brief is opgesteld naar aanleiding van zorgen over een bepaald onderwerp en bevat een oproep om af te zien van bepaalde besluitvorming. De open brief beschrijft hoe de situatie volgens de ondertekenaars is. De ondertekenaars proberen hiermee concrete besluitvorming te beïnvloeden;
- dit kan niet worden gelijkgesteld aan het formuleren van wetenschappelijke conclusies naar aanleiding van wetenschappelijk onderzoek. Niets in deze open brief wijst erop (of pretendeert) dat er wetenschappelijk onderzoek is verricht: er is geen wetenschappelijke probleemstelling geformuleerd, er wordt niet verwezen naar eerdere wetenschappelijke onderzoeksresultaten en een wetenschappelijke publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift is duidelijk niet beoogd. Er wordt geen onderzoeksproces beschreven en een methodologische onderbouwing ontbreekt;
- ook voor het overige voldoet de hier aan de orde zijnde open brief niet aan de wezenlijke kenmerken van een wetenschappelijke publicatie of onderzoek: de open brief is niet gericht op het wetenschappelijk forum, noch gericht op een publiek van ontwikkelde leken met als doel wetenschappelijke vindingen onder de aandacht te brengen en uit niets blijkt dat de open brief is bedoeld om bij te dragen aan het verspreiden van wetenschappelijke kennis;
- veeleer is sprake van een publiek pleidooi ten behoeve van een bepaalde zaak. Van de lezer van deze open brief kan redelijkerwijs worden verwacht dat hij beseft dat het niet gaat om een wetenschappelijke publicatie met de daarbij behorende wetenschappelijke nuanceringsen, maar dat het gaat om een publicatie waarmee wordt getracht de mening van de ondertekenaars voor het voetlicht te brengen en daarover een publiek debat te voeren.

Dat de open brief mede is ondertekend door enkele wetenschappers en dat de open brief in de online versie is voorzien van enkele noten, is onvoldoende om het stuk alsnog als wetenschapsbeoefening aan te merken;

- uiteraard kan worden gediscussieerd over de vraag of de in de open brief verwoorde opvatting van de ondertekenaars al dan niet juist is. Het geëigende platform voor die discussie is echter de krant waarin de open brief is gepubliceerd. Het LOWI is uitgerust noch bevoegd om als arbiter op te treden in wetenschappelijke controversen en dat geldt des te meer voor niet-wetenschappelijke meningsverschillen;
- naast wat al is geoordeeld over de reikwijdte van de betreffende Klachtenregeling, is het LOWI van oordeel dat deze open brief niet kan worden gekwalificeerd als wetenschapsbeoefening en dat toetsing aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening ook daarom niet aan de orde is.

Het LOWI is van oordeel dat het verzoek ongegrond is en heeft het Bestuur geadviseerd om het besluit ongewijzigd over te nemen als definitief besluit.

Op 30 augustus 2016 heeft het Bestuur in overeenstemming met dit advies van het LOWI het besluit ongewijzigd bevestigd als definitief besluit.